

Naturskyddsföreningen i Göteborg
Pölgatan 5
414 60 Göteborg
info.goteborg@naturskyddsforeningen.se

4 november 2014

Länsstyrelsen i Västra Götaland
miljoskydd.vastragotaland@lansstyrelsen.se

Yttrande över nya regionala miljömål i Västra Götalands län

ALLMÄNT

Naturskyddsföreningen anser att hela miljömålsarbetet bör ses över från grunden. Resultatet av pågående miljömålsarbete är långt från tillräckligt. Med de nationella miljökvalitetsmålen som utgångspunkt bör tydligare regionala miljömål specificeras. De regionala delmålen bör dessutom anpassas till nya direktiv från EU, regering och riksdag (ex energi, avfall). Dessutom tillkommer ständigt ny kunskap och nya hot.

Många de föreslagna regionala miljömålen är inte specificerade så att de går att mäta. Några exempel på dåligt uttryckta mål är att ämnen i slam ska minska, buffertförmåga i skog ska finnas eller buller från båttrafik ska vara försumbart. Det är vår förvissning att länsstyrelsens bedömningar om ett mål nås eller ej skulle underlättas om målen kvantifierades i större utsträckning. Inom miljökvalitetsmålen Begränsad miljöpåverkan och Ett rikt odlingslandskap finns regionala miljömål som är oerhört detaljerade och kvantifierade, så vi ser att länsstyrelsen har kompetens att formulera mål på detta sätt. Låt den kompetensen komma även andra miljömål till gagn.

En rad nya, skarpare och kraftfullare åtgärder bör formuleras. Tydliga aktörer måste utses som genomför åtgärderna. Åtgärderna bör utföras under en betydligt kortare tid än idag. Alla mål och åtgärder skall dessutom vara mätbara och tidsatta.

Miljömålen är av sådan vikt att en årlig uppföljning måste till. Som det är nu går det alldeles för lång tid mellan varje uppföljning. Därmed kan värdefull tid gå förlorad.

BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

Det övergripande målet om "begränsad klimatpåverkan" är bra, temperatur och koncentration (2 grader resp. 400 ppm) är nödvändiga gränsvärden för att säkra en långsiktig dräglig livsmiljö, fungerande ekosystem som levererar tjänster till oss människor i form av mat, frisk luft etc. Tyvärr passerar vi redan i år koncentrationsmålet 400 ppm. Detta indikerar att mycket kraftiga åtgärder är nödvändiga för att stoppa en skenande utveckling. Det som framförallt behövs är att ersätta all fossil energi med förnybara energislager. Först då kan ökningen av den ackumulerade CO2 koncentrationen i atmosfären börja plana ut.

De fyra regionala målen kan behöva vissa justeringar enligt nedan. Ytterligare tre regionala klimatmål förslås för att minska jordbrukets klimatpåverkan, minska klimatpåverkan från långväga transporter, respektive bygga "resiliens och redundans" i regionen.

1. En ekonomi oberoende av fossila bränslen

Målformuleringen kan godtas. Beräkningar visar att ca 500 Gigaton kol kan släppas ut ytterligare i atmosfären innan 2 graders målet "är nått". Med nuvarande förbrukning av fossil energi motsvarar detta ca 12-15 år. 2030 som måldataum för en helt fossilfri ekonomi är därför rimlig. Vad som kan läggas till i slutet av målformuleringen är en mening "Genom att flytta över investeringar i fossil teknik till investeringar i förnybar teknik hålls kostnaderna för övergången till förnybara energikällor låga". Genom att t.ex. alla planerade investeringar i fordon och maskiner i fortsättningen görs i elektriska fordon eller bioogas/bränslecell/vätgas drivna fordon och maskiner så uppnås en gradvis övergång till fordon som inte släpper ut fossilrelaterade växthusgaser under perioden fram till 2030. Dvs i takt med att existerande fossildrivna fordon skrotas så minskar utsläppen enligt uppsatt mål utan att nämnvärda extra investeringar behöver göras. Stimulansåtgärder och reglering behövs också för att få detta att hända. Man skulle också kunna tänka sig att några av de tänkbara åtgärderna skrivs in som nya regionala tilläggs mål om än mer allmänt formulerade

2. Minskade utsläpp av växthusgaser

Målet bör inriktas på fossila växthusgaser. Växthusgaser som frigörs vid förbränning av t.ex. biogas påverkar inte koncentrationsmålet och bör undantas. Målet skulle alltså kunna omformuleras till "Minskade utsläpp av fossila växthusgaser".

Målet bör vara en 100%-ig nerskärning till 2030, annars konflikter det med temperaturmålet på två grader. T.ex. 40% om 5 år 70% om 10 år och 100% om 15 år (2030).

Ta bort orden " som ligger utanför handeln med utsläppsrätter" i första meningen. Målet bör också inbegripa handeln med utsläppsrätter. Det enda som i slutänden hjälper för att uppnå temperaturmålet är att lämna kvar de fossila bränslena i marken. Tar man upp dem och förbränner så sker en ackumulering av CO₂ i atmosfären. Utsläppsrätter som t.ex. bygger på plantering av skog har bara en tillfällig verkan - när träden så småningom bränns eller ruttnar så frigörs den bundna CO₂ till atmosfären iallafall. Handeln med utsläppsrätter kan vara ett användbart instrument under övergången, men slutmålet måste vara ett helt fossilfritt samhälle. Notera att planering av träd självklart också måste ske och är bra, men det kan inte rättfärdiga användningen av fossila bränslen.

3. Ökad andel förnybar energi

Målet för andelen förnybart bör sättas till 100% 2030.

Ett nytt mål förslås:

Ökad andel lokal produktion av jordbruksprodukter och basvaror

Andelen lokalproducerade jordbruksprodukter och basvaror ska vara minst 40 procent till år 2020 och 80 procent till år 2030.

Kommentar: Globala och internationella transporter av matvaror och andra basvaror som kan produceras lokalt i regionen eller i Sverige är icke hållbart och förbrukar stora mängder fossila bränslen vilka genererar fossila växthusgaser. I en värld som är påverkad av klimatförändringarna är det också viktigt med lokal produktion för att öka resiliens och redundans, dvs förmåga för regionen att återhämta sig om globala försörjningskedjor drabbas. I begreppet "basvaror" ingår produkter som regionen och samhället behöver för att fungera "hjälpigt" på en basnivå om samtliga globala försörjningskedjor inte fungerar.

GIFTFRI MILJÖ

1 Utfasning av de mest farliga ämnena.

Naturskyddsföreningen anser att mätningar i slam inte är det mest optimala sättet att kontrollera att de mest farliga ämnena är utfasade. En anledning är att slam inte nödvändigtvis är den bästa matrisen att analysera, men i ännu högre utsträckning gäller att innehåll i varor och kemiska produkter bättre kontrolleras genom upphandling. Ett sätt att följa upp skulle kunna vara genom att samla in information från kommunernas tillsyn vad gäller kemikalier i varor och kemiska produkter och se om t ex prioämnen minskar. Detta skulle även kunna appliceras på tillståndspliktig verksamhet som länsstyrelsen har kontroll över. Länsstyrelsen skulle vidare kunna yrka på att alla tillstånd innehåller krav på att samtliga varor som köps in till en verksamhet är fria från särskilt farliga ämnen eller att det finns en tidssatt handlingsplan för substitution.

2. Minskad förekomst av växtskyddsmedel i ytvatten

Målet är för lågt satt, följande formulering föreslås: Uppmätta halter av substanser från växtskyddsmedel i länet ska år 2020 vara högst hälften av riktvärdena för negativa effekter. Vi anser att detta mål harmonierar med ert föreslagna mål på att offentliga sektorn ska köpa 50% ekologiska livsmedel. Då bör också halten växtskyddsmedel minska. För hormonstörande växtskyddsmedel föreslår vi att de i ytvatten ska ligga under detektionsgränsen.

5. Efterbehandling av förorenade områden med akuta risker

Detta mål bejakar vi och ser med tillförsikt på att länsstyrelsen arbetar hårt för att det ska uppnås.

7. Ökad ekologisk konsumtion i den offentliga sektorn.

Vi föreslår att ni sätter målet till 100% som t ex Uppsala kommun gör.

MYLLRANDE VÅTMARKER

1 Hållbar markanvändning

Dikning bör ej tillåtas över huvud taget.

LEVANDE SKOGAR

2. Skydd av kulturmiljövärden

Detta mål är för svagt skrivet. Rimligt vore att skogsägare precis som andra exploatörer måste genomföra arkeologiska undersökningar om de har för avsikt att förstöra fornlämningar. Annars ska 100% gälla.

ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP

4. Ökad andel ekologisk produktion

Andelen ekologisk jordbruksproduktion ska vara minst 50 procent till år 2020 och 90 procent till år 2030.

Kommentar: Konstgödsel och kemikalier inom jordbruket står för en stor andel användning av fossila bränslen, vilka bidrar både till utsläpp av fossila växthusgaser, förorening av sjöar och hav, samt giftexponering hos medborgare.

GOD BEBYGGD MILJÖ

1 Lätt att gå cykla och åka kollektivt

Det här är det bästa målet i hela arbetet. Vi förstår också att målet kräver mycket för att bryta det bilberoende som finns i länet, i synnerhet på landsbygden. Samtidigt ser vi mycket positivt på de satsningar inom landsbygdsutveckling som måste till. För städer ser vi slutet för externa köpcentra, ett uppsving för många stadsdelar som vi också tror kommer gynna de boende socialt om de flesta kontakter sker inom grannskapet. För hela länet ser vi framför oss en satsning på förbättrad kollektivtrafik.

3. Närhet till naturen

För förskolor föreslår vi att 50 meter är en lämplig sträcka eftersom små barn ofta inte går så långt. Samtidigt kan grönområdet då vara en fickpark.

5. Kulturhistoriska och arkitektoniska värden värnas

Målet innebär ju bara inventering, vi saknar bevarandeåtgärder här. Kanske skulle länsstyrelsen kunna kräva att alla kommuner har bevarandeprogram till 2020.

8. God inomhusmiljö

Indikatorn för bygg och fatsighetssektorns användning av hälso-och miljöfarliga ämnen måste inkludera även miljöfara annars mäter den fel sak.

11. Anpassning till klimatförändringarna

För ökad resiliens och redundans bör följande läggas till:

Regionen skall bygga resiliens och motståndskraft mot katastrofer. Regionen skall klara sin försörjning under 6 månader i ett scenario där all utrikeshandel plötsligt var omöjlig.

Regionen skall utbilda sina medborgare, politiker och andra var som ligger i begreppet resiliens, dess betydelse och hur detta hänger ihop med klimatförändringar.

Naturskyddsföreningen i Göteborg genom

Helena Norin

ordförande